

# De laatste heidehoningoogst van deze eeuw

Jan van de Veluwe

Begin augustus dit jaar beloofde de heide voor onze imkers niet veel goeds. De heidegebieden hadden gedurende de voorafgaande weken weliswaar 'genoten' van een zeer intensieve zonneperiode, de evenzo benodigde regen en nachtelijke dauw bleven echter achterwege. Ervaren heide-imkers, die zo nu en dan eens op verkenning uitgingen, zagen de bui al hangen, ze waren dan ook uiterst voorzichtig!

Teneinde zuivere heidehoning te oogsten, is het noodzakelijk om vooraf eventuele voorraden zomerhoning uit de kasten te slingeren. Menig enthousiaste 'heide-imker' bracht dit jaar zijn volken al te vroeg in augustus op de heide. Gelukkig plaatsten de meesten van hen een bijenkroeg in de onmiddellijke nabijheid van de volken; water is op de heide nu eenmaal een schaars artikel. Dat een dergelijk waterreservoir met een laagje mos of iets dergelijks afgedekt moet zijn om de bijen een verdrinkingsdood te besparen, is alleszins duidelijk. Bij zo'n langdurige droogteperiode moeten we ons voorts bedenken, dat er op de heide ook nog andere diersoorten rondlopen, die wel eens dorstig kunnen zijn. De bijenkroeg afdekken met een stuk gaas is dan ook noodzakelijk!

## Noodrantsoen

Niet alle 'vroeg' heidegangers, die hun zomerhoning voor hun vertrek met succes hadden geoogst,



Bijen op de eindeloze heide van het Hoogveen Reservaat 'Bargerveen' bij Klazienaveen (Dr.). Foto: Jan van de Veluwe.

realiseerden zich dat de heide in het prille begin van augustus nauwelijks bloeide en tot overmaat van ramp ook nog voor een groot deel door de zon verbrand was. Tijdens voorgaande jaren en zeker in 1998, was het wellicht minder nodig om de bijen een noodrantsoen mee te geven. Voor minder attente imkers was deze instelling dit jaar fataal. Na een week lagen er, gelukkig zeer incidenteel, vele duizenden doden voor de kast, bijen die de hongerdood waren gestorven. Ook werd naar verluidt hier en daar roverij waargenomen.

## Teveel water

Eerst hierna kwam de ene na de andere regenbui over de heide, hetgeen niet wilde zeggen dat de heide daardoor van de ene op de andere dag nectar in de aanbieding had. Een oudere heide-imker merkte op dat een teveel aan water desastreus kan zijn voor de heide, een overmaat aan droogte echter zelden, dan herstelt de heide zich doorgaans weer in snel tempo. Hoe lost de grote Duitse korfimker Georg Klindworth jr. (Lüneburgerheide) dat probleem op? Wel, hij brengt zijn honderden korven jaarlijks naar de heide. Een dag nadien gaat hij op controle en verwijdert daarbij de korfdoeken en plaatst gelijktijdig onder elk volk een flinke mop voederdeeg op een lap plastic, de zogenaamde overbruggingsvoorraad.

## Suiker

Voor de kastimker is er in dit verband een hele simpele oplossing. Hij vervangt een kantraampje van de HK door een voerraampje met ongeveer één pond suiker. Suiker is hygroscopisch, met andere woorden door de hoge vochtigheidsgraad in het bijenvolk wordt het bovenste suikerlaagje vochtig en dus opneembaar voor de bijen. Ze zijn echter bepaald niet enthousiast over die suiker, maar bij gebrek aan beter gebruiken ze het wel als noodrantsoen.

Als de imker zijn bijen op de heide controleert, dan bekijkt hij steeds deze voorraad suiker, die dient als een graadmeter. Dat deze voorraad bijgevoerd moet worden, heb ik nog nimmer meegemaakt. Meestal blijkt na een dag of tien, dat de bijen bezig zijn heidehoning op te slaan. Dat is het moment waarop het voerraampje vervangen kan worden door een

normaal HK-raampje. Gelijktijdig wordt dan het moerrooster verwijderd. Na de eerste opslag van honing in de HK komt de moeder daar niet meer.

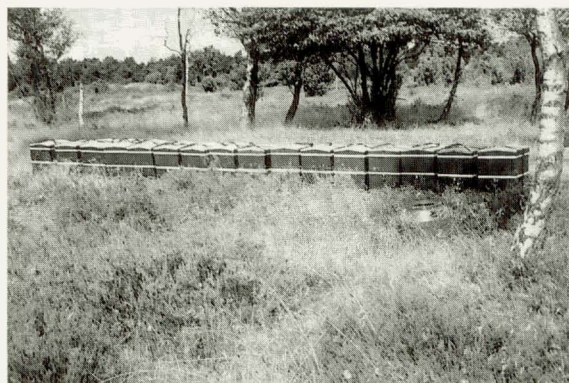
### Sterke volken

Tijdens de heideperiode zitten we gemiddeld al anderhalve maand na de langste dag, hetgeen mede door de kouder wordende nachten inhoudt, dat de koningin steeds minder gaat leggen, terwijl de 'uitvaart' van de darren reeds heeft plaatsgevonden. Voor een succesvolle heideoogst moeten we dan ook zorg dragen met zeer sterke volken naar de heide te gaan. Menigeen kannibaliseert dan een of een paar achterblijvende thuisvolken door enkele ramen broed over te hangen in volken, bestemd voor de heide.

328

### Spinnenwebben

De Lüneburgerheide was in 1998 voor de imkers een topper die moeilijk te evenaren valt. Dit jaar zette de honingoogst echter ongeveer tien dagen later in dan gewoonlijk. Als einddatum wordt vaak 10 september aangehouden; immers, dan komen er zoveel spinnenwebben op de heide (goed zichtbaar na een ochtendnevel), dat deze als het ware een slachtveld



Bijen aan de Middenweg op het Artillerie Schietkamp te Oldebroek. Foto: Jan van de Veluwe.

worden voor de bijen. Het was opmerkelijk dat de heide dit jaar tot ongeveer 20 september in bloei stond en dat de beruchte spinnenwebben evenzeer 10 dagen over tijd waren.

## Bijenteelt in de tropen: 7<sup>de</sup> IBRA-conferentie

mw. A. van Heest

Van 19-25 maart 2000 vindt de zevende IBRA-conferentie (International Bee Research Association) plaats over bijenteelt in de tropen, en wel in Chiang Mai in Thailand. Naast de lezingen over onder andere ecologie, bestuiving door bijen, bijenziekten, bijenproducten en alles wat met de bijen in de tropen te maken heeft, zowel betreffende *Apis dorsata* als *Apis florea* en de ingevoerde Europese bij *Apis mellifera*, vinden er excursies plaats, de zogenaamde 'technical visits'. Iedere vier jaar wordt er een IBRA-conferentie georganiseerd over bijenteelt in de tropen. Vier jaar geleden was dat in Costa Rica en acht jaar geleden in Trinidad. Men ontmoet daar niet alleen wetenschappers, maar ook imkers, die van de bijenteelt leven en imkers, die het bijenhouden erbij doen. Het is altijd een interessante mengeling van geïnteresseerden. Er is ook gelegenheid tochtjes in Thailand, die speciaal georganiseerd worden, mee te maken.

Omdat de organisatie van deze reis met alle mogelijkheden erg ingewikkeld en zeer gespecialiseerd is, heeft Orient Travel Co. Ltd aangeboden een ieder die geïnteresseerd is bij de organisatie van deze reis bij te staan. Thailand is een goedkoop land. Als u dit bezoek nog wilt verlengen kunnen zij u ook daarbij van dienst zijn. Vliegretour Bangkok kost f 1.200,- tot f 1.349,-, daarbij komt een vliegretour naar Chiang Mai voor f 200,-. Een hotelkamer voor twee personen met ontbijt kost ± f 40,- p.p.p.n.

Informatie over deze conferentie is te verkrijgen via de IBRA, 18 North Road, Cardiff CF1 3DY, Wales UK, fax 0044-1222-665522, E-mail: [ibra@cardiff.ac.uk](mailto:ibra@cardiff.ac.uk)

Informatie over alle reismogelijkheden is te verkrijgen bij Orient Travel BV, t.a.v. mw. M. Goderie, Singel 486, 1017 AW Amsterdam, 020-6162395/6237484.